

**Ŋwàk nè Ba,
nè Pol à Còm Fa Bùu sè Mwwe'
Lak
KORÈ**

Pol à còm ŋwàk nè ba nè'nə ghà nè bùu mok wèŋ à sə dək də yi ka ŋà ntum Jisos Krest nè zìnə yeŋ. Mvè'nə yi à dək to də yi nə kə ke' cepsə cos sə nə kà mok loòfana, bùu mok jəŋ nà' nə də kaco ŋwè naaŋ tu bohòyi yeŋ. Bùu mok wèŋ à yèto ŋgòcèp sè' də wo ŋgàa ntum Jisòs sè zìnə sə wo, də Pool ye nè mwès. Mùmchè'nə Pol à còm fana yi sə niŋtsok də yi dzəm ŋgòye cù mò'fis bə cos nə ya wo sə kuksə lok Nwì bə kəkwa. Megu də yi à dək də yi nə kà bùu sè wo sə jə vè ŋgə' mɛ ŋgorè wo anə mè'rè.

Pol à yèto ŋwà' nə, nə sə tsok njo nè yi ànə com ŋwà' mòk, nə cep fəsə gesə bohòwo bə òàŋ, nə sə yak wo bə yà'a mwè sə. Yi sə cep fe'lə də yi sə kwa bùusè ncèp ye nè guguŋ ènə a gù bwìŋ ŋgòkupsə nə ye fe'lə cù mò'fis səmok (ye mbùp 1:12-7:16).

Pol à lòmantombì nè cep rɛŋsə bə nza' mbàam sə wo à sə sù' də wo tɛsə krətèeŋ sə wo jìŋ, sè mwwe' nzeŋgòŋ Jùdiyà yà'a (ye mbùp 8:1-9:15). Yi à cèp lèsə ndzənə ŋwàk ènə ŋgòrɛŋsə fa bwìŋ də yi ŋà ntum Jisòs nè zìnə (ye mbùp 10:1-13:10).

¹ Còm ŋwàk nè'e mùu Pol nè Nwì a fùhu də mɛ ye ŋà ntum Jisos Krest. Ves moma àvès Timatì cèpsə wèŋ. Mù sə còm fa nà' bohòbùu

cos nè Nwì mvwe' lak Korè nè ye bùu Nwì mvwe' nzenḡòn Gris yà'a pwe'fo'. ² Mù lenj də Nwì nè yi tè' àvès nè ye bə Tà Jisòs Kræest ḡu wenj bəbonj, nə fa wenj fifi.

*Vesùwèen Yə Ngə',
Nwì Sə Fa Ves Fifi*

³ Vesùwèen kwasə Nwì nè yi Nwì nə ye tè'ε Tà Jisòs Kræst àvès nə. Yi tè' nè yi tse' koksəmanziḡ, nə ye Nwì nè yi ḡùḡè ndàanwè ḡḡòtse' ntəm nè fifi sè' yi nə. ⁴ Vesùwèen yə-a nsàp ḡḡə' nè fòpwe' fana yi ḡu ntəm avès ḡḡòye fifi, ya ḡḡa vesùwèen fisə to fa bùu sè wo sə yə nsàp ḡḡə' nè fòpwe' ntəm yàwo sè', bə nsàp fifi nè Nwì a fa ves nə. ⁵ Wèḡ riḡ də mvə'nè vesùwèen yə nsàp ḡḡə' nè Jisòs à yə nə fana yi Jisòs nə fisə kərə riḡ fa ves ntəm avès sè' vè'nə. ⁶ Vèes yə-a ḡḡə' fana ḡḡə' avès nə ye ḡḡòtesə wenj, ya ḡḡa wèen tse' lùḡ. A ye-a ḡḡa Nwì fisə fa ves ntəm fana ye də yi nə fisə ntəm yàwèḡ sè' ya ḡḡa wèen təḡḡ ḡḡḡḡ ḡḡa wèḡ sə yə-a nsàp ḡḡə' nè vès sə yə ènə na. ⁷ Vès sə naan tu də mvə'nè wèḡ sə yə ḡḡə' mvəsə vès sə yə fana Nwì nè yi tēsəḡè ves nə, nə tēsə wenj sè'.

⁸ Bwema am wèḡ, mù dzəm də wèen rēḡ bə nsàp ḡḡə' nè vès à yə mvwe' lak Èsiyà. Vès à yə ḡḡə' sə ban ḡèḡ fana vès tsəm də vèes nə kà bə. ⁹ Vès à tsəm də kpə vè laḡ. Yè'sə ànə kumtsə'rə ves vè'nə ḡḡòḡù də vèes riḡ də, vèes cu, vès kà də vès sə cu bə ḡàan yàvès tsərə, vès sə naan meḡu tu lē bohòNwì nè yi lòkoksəḡè bwḡḡ mvwe' kpə nə. ¹⁰ Nwì à ḡèmsə ves fana yi sə ḡèmsə mali

ves nga'a sè', ye də vès sə naan tu avès bohòyi də yi nè gemsə ves mok sè'. ¹¹ Wèŋ pwe', wèeŋ be'lə ngòleŋ fa ves sè', bùusè bwìŋ ye-a ñkùuŋ sè wo sə leŋ Nwì fana bwìŋ nə ye sè' ñkùuŋ sè wo nə kwasə yi ghà nè yi tēsə ves bə yusè wo leŋ fa ves sə.

Pol Kupsə Gi Ye

¹² Yusəmok cu sè vès sə kumŋgùŋ bùu zen, vès sə rì sə ntùù vès sè' də yà'a zìnə. Yu nə də ncu avès nè sə nzeŋgòŋ nə a ye rərəŋ nə ye rərəŋ. Vès à sə kà bum bə mandzè nè bwìŋ tsəregəə nə gù. Vès à sə gù yàvès bum sè Nwì à nì fa ves, nə tēsə ves də vèses gu yà'. Vès ànə gu vè'nə bohòwèŋ yàwèŋ sè'. ¹³ Yusè vès còm fa weŋ pwe', mok ka nja sè sèswihì yeŋ, yà' mègù bum sè aco wèŋ taŋ yà' bə tu awèŋ, nə rēeŋ bə zen. ¹⁴ Megu də wèŋ ka nsàp ŋwè nè mɯ yàm nə pwe' riŋ wes; mù sə tsəm də nùmbu nè Tà Jisòos bwì vèə fana wèeŋ nə rēeŋ bəbòŋ də aco wèŋ kumŋgùŋ bùu tu am mvè'nè mù sə kumŋgùŋ bùu wèŋ sə.

¹⁵ Busè mù à rì də wèŋ rì mɯ fana mù də mɯ və to ntòbohòwèŋ ñkuŋ nə sə lo mvwe' nzeŋgòŋ Māsìdoniyà, də ya wèeŋ kwa, nə kwa fe'lə sèmok bùusè mù vè kè' ba. ¹⁶ Mù à duk də mɯ cu ngòlòMāsìdoniyà, mù ca nə ye ca weŋ, nə ye fe'lə weŋ nga mù sə foho vèə, fana wèŋ tēsə mɯ bə gi àm nè ngòlòmvwe' nzeŋgòJùdiyà. ¹⁷ Mvè'nè mù ànə ka və yà'sə, ye də mù à sə cèp basə ŋgwàŋ à? Ye də mɯ ŋwè nè mù duk də mɯ nə gu yumok, mù dzəm Ñ, nə buuŋ duk fe'lə hai' co bùu mok wèeŋ dukgè yà'a à? ¹⁸ Mɯmvè'nè

Nwii ñwè nè zìnə fana yusè mù ànə kak wəŋ sə ànə ka Ñ ŋga a hai' yeŋ. ¹⁹ Njo nè Jisòs Krest mo Nwì, nè Silàs bə Timati nə ye mù ànə tsoho fa wəŋ nə, yi ka Ñ, nə buuŋ fe'lə hai' yeŋ. Yi mègù ye sə Ñ, yà' me. ²⁰ Bum sè Nwì à kàk yà' pwe'fo', yi Ñ nè Nwì nə yi. Nà'a njo nè vès duk càsəgè də <<Yà'a ye vɛ'nə>> bə liŋ ye ŋgòkùksə Nwì sə. ²¹ A yi Nwì ànə, nè yi gù vesùwèŋ ŋgòtəəŋ ves Krest wèŋ guguŋ, nə jəŋ ves ŋgòye ŋgàa fàak ye. ²² Yi a naaŋ yumok nè nà'a co mvək muni'i vès ŋgònitsə' də vesùwèŋ bùu ye. Yu ènə yòŋsə ye nè yi à fa ves nà' sə ntuù vès ŋgònitsə' də bum mok cu mali sè yi nə fa ves yà' ŋkuŋ.

²³ Yusə də, mù ànə ka mvwe' lak Korè anə və vɛ'nə də ya wèŋ kà tɛ'. Mù to Nwì ŋgòye mu tuhù mù də yusè mù sə cèp sə, a zìnə. ²⁴ Kà də mù sə cèp yè'sə də mu co masà mòk bə bum sè wèŋ a dzəm tse' sə duk, bùusè wèŋ tə guguŋ bə yusè wèŋ a dzəm sə. Yusə də, mù dzəm yàm də mu fàk vesùwèŋ fana wèŋ sə kwa.

2

¹ Anə geŋ mù duk də mu kà də mu kə ye fe'lə wəŋ ya ntum awèŋ yaaŋ fe'lə sèmok duk. ² Busè mu yaŋsə-a wəŋ ntum, ye də ñwè nè yi nə gu mu yàm mù kwa yè'sə ndà? Mègù ka sè' wèŋ sè mù yaŋsə wəŋ ntum sə yeŋ à? ³ Nà'a njo nè mù ànə com fa wəŋ ñwàk fa' nə; bùusè mù də mu vè bohòwèŋ, fana wèŋ yaŋsə bwi mu ntum ŋga anə ye co wèŋ gu ntum àm kwa kwa. Mù kwà' də wèŋ rì tse' zìnə də a ye-a ŋga wèŋ sə kà kwa, kaco mù kwa yàm sè' yeŋ. ⁴ Mù à còm

fa wenŋ nga mù cu bə tsətsərè, ntəm sə yaan mu, ndzəplis sə tesə mu sè'. Yà'sə ànə ka ngògù də wèenŋ sə tɛ' yeŋ, yà' ànə ye də ya wèenŋ riŋ də mù dzəm wenŋ vɛ'ɛ wùriŋ.

Wèenŋ Swifa Nwə Nè Yi Gù Bup

⁵ Nwə nəmòk a gù-a yumok sè ntəm a yaan ñwè bùu zenŋ. Yi ka yà' bohòmù gu, yi a gù li yà' lɛ bohòwènŋ. Mù ka dzəm ngòcèp bə zenŋ lələ dzəm. ⁶ Ngə' nè wènŋ bwìŋ ñkùuŋ a yeŋsə ñwè ènə, nà'a kəkərè bohòyi. ⁷ Bòghak nga'a mok də wèenŋ swifa yi, nè gu yi co ntəm nje fi sè'; bùusè a kà-a vɛ'nə ye, kàmòk aco yi wo wesə lo maŋkwènŋ bə ma nè Nwì nè kè' mò'fis. ⁸ Ye də mù sə lɛŋ wenŋ də wèenŋ gu yi ya yi riŋtse' də wènŋ sə dzəm yi. ⁹ Yusè mù ànə com fa wenŋ fa' sə ànə ye ngòbɛə ja'a wenŋ də wèenŋ ngàa yuk duk àlɛ. ¹⁰ A ye-a nga wènŋ swifa ñwè nəmòk yumok fana mù swifa yi yàm sè'. Bohòmù yàm mɛyu nè mù tse' ngòswifa ñwè ànə fana mù sə swifa yi nà' bùu tu awènŋ mantombii Krest. ¹¹ Yà' ye vɛ'nə də ya Satàa kà də yi ghak vesùwènŋ duk, bùusè a ri ñkərè nje nè yi gùgè nè laŋ.

Ncu Bùu Nwì Wèenŋ Jwèngè Bùu Sè Sə Nzenŋònŋ

¹² Bə gi nè mù ànə lo mvwe' lak Truwà, ngòkə tsòho fa bùu sè fo' Ntirè nè Bèboŋ nè bə liŋ Krest nè fana, mù ànə kə dzenŋ fo' mù ye də Tà Nwì a mùk nònŋsə mandzè nè ngògù fàak sè fo' sə to laŋ. ¹³ Megu də ntəm ànə ka mu fi lok bùusè mù ànə ka moma àvès Taitòs bə lis ye. Fana mù cepsə bùu sè fo' sə, nè yuŋ jəŋ mandzè àm nè

lo mvwe' nze Màsìdoniyà ngòláp yi nè yuk nzu coòs bohòyi.

¹⁴ Megu də vesùwèen kwasə Nwì. Mvwe' sè vèes lòpwe'fo', yi sə gu ves ngòyù Krèst co ñkwèen sè yi ghak vè wo bə dzè'. Yi sə gu də bwìin riñ Krèst bohòvès, fana Ntirè nè Bèbon nə sə rəm saan bonşə ma nè fòpwe' co làmindàa sè bəbon. ¹⁵ Vesùwèen mēgù co làmindàa sè yà' rəm bònşə vε sè Krèst a kè' fa Nwì, yà' sə rəm lo bohòbùu sè wo nə tse' lùñ bə bùu sè wo sə bisə yàwo bisə wèn. ¹⁶ Yà'a rəmgè bohòbùu sè wo sə bisə sə co yu kpə sè yà'a nə zə ñwè. Yà' rəm bonşə bohòbùu sè wo sə lù yàwo lùu sə wèn co yu bəbon sè yà'a nə gu wo ngòye lèlun. Ye də ñwè nè yi kùrə ngòye co nsàp làmindà ànə yè'sə ndà? ¹⁷ Vès riñ də vès sə kà yàvès ncèp nè Nwì nə mvè'nè bùu mok wèen sèngè yà'a sèn. Ye də aco vès ye to li co làmindàa yà'sə, bùusè vèes cèpgè yàvès co bùu Krèst wèn sè zinə, sè Nwì a tum vè ves yi.

3

Rùk Nè Fi Nə Ghak Rùk Nè Zəm

¹ Bum sè vès cèp yè'sə, yà' səsə co də vès də vèes niñtsok fa fe'lə wèn nsàap bùu sè vès cu sə à? Hai', ka vε'nə yeñ lok. Vès ka co bùu mok wèn yà'a yeñ, ka də vèes kə fa wèn ñwàk, kènə də wèen com fa ves àlε' ñkuñ ya bwìin riñ ves yeñ. ² Wèn bə tu awèn, wèen ñwàk nè aco bwìin tañ, nə riñ ves bə zeñ nə. Wèen ñwàk nè wo a còm nònşə nà' sə ntuu vès nə. ³ Yà' nòjəja də Krèst à còm ñwàk nə yi, nə fa ves də vèes ni fa

bwìŋ. Yi à ka nà' mənə līs bə nsàp ntatə ŋwàk nə bwìŋ còmɡè bə zeŋ nè'e com, yi à còm nà' məmvwə' ntəm bwìŋ, Yòŋsè Nwì à còm fa yi nà' yi. ⁴ Aco vès cep to bum yè'sə bùusè ves Krèst wèeŋ mvwə' mò'fis fana vès sə naaŋ tu bohòNwì də aco yi ɡu ves a ye kəkurè ŋɡòɡù fàak yè'sə. ⁵ Vès à ka kəkurè ŋɡòɡù to nsàp fàk ènə yeŋ. Nwì a ɡù ves yi ŋkuŋ vès ye kəkurè ŋɡòɡù to yà' bèboŋ. ⁶ A yi nè yi a ɡù ves ŋkuŋ vès riŋ ŋɡòkùk ja'a to, nə sə ɡu boŋsə fàak sè yà'a bə rùk nè fi nè yi a fa ves nə. Rùk ènə ka nè wo à còm nà' mənə līs yeŋ, a nè nà'a ma nè bə yòŋsè. Lùk nè wo à còm naaŋ nà' mənə līs nə jə vèɡè kpu, nè ndzənə yòŋsè nə jəŋ və ye lùŋ.

⁷ Ghà nè wo à fa vè lùk sè wo ànə com yà' mənə līs, sè yà'a jə vèɡè kpu sə, à ye fana ŋaaŋ sè Nwì sə ànə reŋ fo' ve'ε wùriŋ. A ye-a sè də mareŋ ènə ànə ca gesə lo fo', fana nà' ànə reŋ mə sihi Musi ve'ε nsàp nè bùu Izùre wèŋ kà līs mə sihi yi anə kùk to. A ye-a də rùk nè fàak ye ànə ye ŋɡòjə vè kpu nə ànə və bə nsàp ŋaŋ ànə ve'nə, ⁸ ye də aco nsàp rùk nè ndzənə yòŋsè nè nà'a nə jəŋ və ye lùŋ nə nə və bə mareŋ nè nà' gha' nè kpu nə kè' ŋkùuŋ. ⁹ Fàak rùk sè yà' ànə jə və fa bwìŋ nzak sə ànə tse' mareŋ fana ye də fàak rùk sè yà'a nə ɡu bwìŋ ŋɡòkà nzak bohòNwì kè tse' sə nə tse' mareŋ nè nà' càsə. ¹⁰ Aco vès duk də, mvə'nə mareŋ nè ŋga'a nə sə reŋ ve'ε wùriŋ fana, mareŋ nè nà' ànə ye to fa' nə ka mok co mareŋ səsə fe'lə. ¹¹ Nə ye də a ye-a ŋga yu nè nà'a nə kà fo' cu mam tse' nsàp mareŋ nè bə ŋaŋ ve'nə ye də mareŋ yu nè yi nè

cu mam ye fo' nə tse' ηgòyam càsə vε'ε wùriη.

¹² Vesùwèη tse' tsətsərə nə də bum yè'sə nə kə ye bèbɔη vε'nə fana vès cep fis, nə kà yumok swihì. ¹³ Musì ye, yi à sə cèp wesgə bohòbùu Izùre fana yi lok tu ye bə cək mòk. Yi à sə lokgə vε'nə də ya bùu Izùre sə wèeη kà mvè'nə mareη nə Nwì nə sə lògesə müsihì yi yə. Vès ka yàvès co Musì nə yi à sə gù vε'nə ànə yeη. ¹⁴ Nkərè bùu Izùre wèη yè'sə kà bum mok rεeη. Ghà nə wo ta ηwàk rùk nə zəm nə fana ye co cək ànə sə təhə lok mali ηkərèə awo tè kə dzeη nie'. Tse'ηga ηwè dzəm bohòJisòs Krɛst cək ànə yè'e gesə fo'. ¹⁵ Ghà nə fòpwe' nə wo ta ηwàak Musì sə fana cək ànə sə lok mali ηkərèə awo sə. ¹⁶ Kaco nà'a nə ye'e gesə fo' yeη, tse'ηga wo bùuη vè bohòTà Jisòs ηkuη. ¹⁷ Tà nə yi yòηsè, nə ye də mvwe' sè də yòηsè Tà nə cu fo' fana ye də ηwè ka fo' ηkwèη bohòyumok mok yeη. ¹⁸ Vesùwèη sə yumok ka si avès lok sə, mareη nə Tà nə sə kə təm mbwa, nə sə ba'a lo bohòbùu mok wèη. Mareη nə sə yam ghaha, ghaha mvè'nə vesùwèη sə bùuη wes lòbə nsəsəə ηwè nə a sə nitsè' yi nə. Yè'sə fàak Tà nə yi yòηsè nə.

4

Vès Co Kùuη Ncàk Sə Yusè Bèbɔη Cu Ca

¹ Nwì a fa ves fàak sə ηgòtsə' fa bwìη bə rùk nə fi ènə bə bòvəm ye fana vès fak yà', nə kà də a wo bùusè də ntəm sə kà vès mok bo duk. ² Vès co'rə fis bo bə bum marè'tu sè yà'a səswhì, ves kà gəgorè tse', nə kà ncèp Nwì nə bùpsè. Vès fis

tes yusè yà'a zìnə sə jəja, fana nə niŋ fa ni' avès bohòndaanwè pwe'fo' ya wo riŋ də vès kəkərè mantombii Nwì. ³ Ntirè nè Bèboŋ nè vès sə tsòho nə ye-a sèswihì, ye də nà'a sèswihì yà'sə bohòbùu sə wo sə bisə, bisə. ⁴ Satà, nè yi nwi nè sə nze fəŋ a jə ŋkərèə bùu sə wo sə kà dzəm sə, nə lok tes yà' bə ndzəm; wo kà mareŋ Ntirè nè Bèboŋ nè nà'a bə nàan Krèst nə yə. Krèst nə, a yi nè yi sə nitsè' fa bwìŋ mvè'nè Nwì cu sə. ⁵ Vès sə kà liŋ sə yàvès tsòhò. Vès sə tsòho liŋ sə Jisòs Krèst də yi Tà, vès ye yàvès ŋgàa fàak awèŋ bùu tu ye. ⁶ Nwì nè yi ànə duk fa' də, <<Mareŋ rəeŋ tesə və ndzənə ndzəm>> nə a gù sè' yi ŋkuŋ mareŋ nje nə nà' rəeŋ sə ntùu vès anə. Anə geŋ yà' fa ves mareŋ ŋgòrəeŋ bum bə nsàp mareŋ Nwì nè nà'a rəeŋ tesə vègè mäsihì Krèst.

⁷ Mvè'nè vesùwèŋ tse' yusè yà' bòwùriŋ sə fana yà'a ye co vès tse' yà' sənə kùuŋ ncàak sə aco yà' vohò; yà'a ŋgùup ni' avès yè'e. Yè'sə vè'nə ya ŋga ndàanwè rəeŋ nsàp nàŋ nè nà' ghak càsə ànə a nàan sə Nwì, yà' ka yàvès yeŋ. ⁸ ŋgə' beŋ nòktse'gè ves ma nè fòpwe'fo', vès sə təeŋ mali fo', bum sə jipsə ke' ves, ŋkərèə avès kà sə mè wes. ⁹ Wo yeŋsə ves ŋgə', Nwì kà ves sə mè'rè. Wo bwi' mak ves sə nze, wo kà ves sè' lèsè. ¹⁰ A yè'sə də vès sə bək gike' kpɛ nè Jisòs nə ndzə ni'ì vès, ya ŋga bwìiŋ ye lùŋ nè Jisòs nə ndzə ŋgùpni'ì vès anə. ¹¹ A zìnə də vès cu ncu nè aco kpɛ ko ves ghà nè fòlòon bùusè vès sə fàk bohòTà Jisòs. A vè'nə ŋga a sə niŋtsok lùŋ nè Jisòs nə ndzənə ni' avès sə aco yà' kpɛ sə. ¹² Mvè'nè vès sə tsòho ncèp nə fana kpɛ sə

kuəp və ves, yà' sə ye bohòwèŋ lùŋ.

¹³ Vès tse' nsàp ntum nè ŋgòfak bohòNwì co ŋwè nəmòk nè wo à còm ndzənə ŋwàk Nwì bə liŋ ye də <<Mù à fa ntum àm bohòNwì fana mù cep.>> Yà'a sè' mvè'nè vès fa ntum avès sè' ve'nə, nè cep sè'. ¹⁴ Njo nè vès rì də ŋwè nè yi ànə lokoksə Tà Jisòs mvwe' kpə nə, yi nə lokoksə ves Jisòs wèŋ, nə tes ves kù mantombii yi ves Jisòs wèŋ bəbɛ'. ¹⁵ Ye də, ŋgə' avès sè vès sə yə sə tse' swe' bohòwèŋ. Ghà nè bwìŋ yam ŋkùuŋ sè wo dzəm bohòKrest fana bwìŋ ye sè' ŋkùuŋ sè aco wo kwasə Nwì bə bònəm ye nə, fana kèkuksə lo bohòyi.

¹⁶ Nà'a njo nè kaco vès teŋsə bùusè də ntum avès sə kà mok bòyeŋ sə. A ye-a sè də ŋgùupni' avès yè'e sə wòbup lòo fana ni' avès sè ma ndzə ntòsə gūŋ ghàha lòbwi bə ŋàaŋ mok nùumbu pwe'. ¹⁷ Ngə' avès sè yà'a nə ca gesə mvək momjo yè'sə gù gūŋsə nònŋsə ves ŋgòkə bək to bònŋ Nwì sè vès nè kə tse', sè kaco ŋwè cep to yeŋ sə. ¹⁸ Busè vès sə kà lis bə bum sè a sə yə yà' ŋga'a yè'e kùk, a sə kùk bə sè yà' cu mantombi, sè lis sə kà yà' ŋga'a yə. Busè bum sè a sə yə yà' sə nè cà gesə lòfo' fana bum sè a sə kà yà' ŋga'a yə sə nə kà kè mè yuk.

5

A Sə Kùk NgòNitse' Ngùpni' Nè Fi

¹ Vès sə kùk ve'nə bùusè vès rì də ni' avès sè sə nzeŋ fɛŋ sə co du nè nà'a nə kəəŋ gbə sə nze. Nà' gbə-a, fana Nwii nə fa ves ni' mok co ndap avès. Ndap ènə mubu nè nà'a nə kà kèəŋ yuk,

wo à ka nà' bə bo bwìŋ ci. ² Nè ŋga'a nè'e fana a sə tsərə, sə som ve'ε də vesùwèŋ dzəm ŋgòkè tse' ndap avès nè mubu nə. ³ Ya ŋga vèes nitse' nà' co cək, fana a kà nswè'mbwè ye. ⁴ Ghà nè a cu ntòmɔ mvwe' duŋ sə yè'e fana a sə tsərə, nə sə som ve'ε wùriŋ də bum sə kà bò. Yè'sə ka də vès sə dzəm ŋgòmà' ŋgùpni' nè'e yeŋ; a də vès sə dzəm ŋgònitse' nè ma mubu nə, ya ŋga nè ma mubu nə kupsə nè aco nà' kpɔ nè'nə. ⁵ A fahɔ fa ves nsàp nè ŋgòkupsə ve'nə ènə Nwì, nə fa ves yòŋsə ye nə co yu nè ŋgònitsə' ves də yà'a nè kə ye lì tsə ve'nə.

⁶ Mvəsə a yə ve'nə fana vèes təəŋ guguŋ, a rì də mvè'nə a cu bə ŋgùpni' mvwe' lak avès sè fəŋ yè'e fana a ka mvwe' lak avès sè Tà cu fo' sə yeŋ. ⁷ Mù sə duk yè'sə də a sə kà Tà bə lis mvwe' lak avès sə ŋga'a yè'e yə, a sə gi nə sə naaŋ tu də yi cu fo'. ⁸ Mù də vesùwèŋ təəŋ guguŋ ve'nə, nə sə dzəm ghak lɛ də vesùwèŋ me'rə ŋgùpni' nè'e, nə lo la'à kə cum ves Tà wèŋ. ⁹ Yusə yà'a bohòvèes ŋga'a də, a cu-a sè mvwe' lak avès yè'e kè mok sə àlɛ', vesùwèŋ sə lap megu mandzè nè ŋgògù yi kwa. ¹⁰ Vèes sə gu ve'nə bìusə vesùwèŋ pwe' nè kə təəŋ mvwe' dzə' nzak Krɛst. Vesùwèŋ nə kə təəŋ ve'nə ya yi kək ja'a bum sè vesùwèŋ à gù yà' ghà nè vesùwèŋ à cu bə ŋgùpni' sə fana yi lak ndàaŋwè pwe'fo' mvè'nə ŋgèŋgàŋ a gù, bəboŋ kə bɔp àlɛ'.

*A Sə Fàk Ya Ndàaŋwè Pwe'
Tɛsŋkèŋ Bə Nwì*

11 Mvè'nè vès rìntse' yàvès yusè yà' cu bə ngòwəp Tà sə laŋ fana vès sə lù gəgəŋ ngòtsòho fa bwìŋ ya wo rɛɛŋ nə wəp Tà sè'. Nwì rìntse' də vèes sə ntùù vès anə rərəŋ bə ncèp ènə, fana mù tsərə də wèŋ rì yà' sə ntùù wèŋ sè'. 12 Ka yè'sə də vès sə ləp mandzə ngògà də ya wèeŋ jəŋ fe'lə ves səmok co bùu sə bəbɔŋ yeŋ. Yusə də vès sə ləp də wèeŋ tse' njo nə nà'a bəbɔŋ nè aco wèŋ kumŋgùŋ mətuhù vès bùu zeŋ, ya wèeŋ rìntse' mvè'nè aco wèŋ cɛp fəsə fa bùu sè wo kumgə ngùŋ bə ŋwè, mvè'nè wo yə nà' mʉlisè, nə kà mvè'nè nà' cu sə pap rì yà'a. 13 Vès sə yəəŋ-a mʉlisè wèŋ co ŋgàa ŋaŋ fana vèes vɛ'nə ya liŋ Nwìi kuk; nə ye sè' də a ye-a ŋga vès ka co ŋgàa ŋaŋ yeŋ fana vèes vɛ'nə bùu tu awèŋ. 14 Dzədzəm nè Krɛst tse' nà' bohòvès nə bwì' tse' ves vɛ'ɛ bùusè vès rìŋ də, mʉmvè'nè ŋwè nè mò'fis a kpɛ bùu tu bwìŋ pwe'fo' fana ye də bwìŋ pwe' a kpɛ laŋ. 15 Fana yi a kpɛ bùu tu bwìŋ pwe' vɛ'nə də ya ŋga bùu sè wo lùu nə kà mok ncu nè ŋgùupni' awo dzəm cu; wo cum mok ncu ŋwè nè nà' à kpɛ bùu tu awo, nə lokok fe'lə mvwe' kpɛ nə.

16 Ye də a ŋga'a mok də kaco vès kuk ja'a ŋwè, nə fuk fe'lə yi mvè'nè nzeŋgòŋ nə fùkgèə yeŋ. Vès anə fuk to Krɛst mantombi fa' vɛ'nə laŋ fana kaco vès fuk fe'lə yi vɛ'nə yeŋ. 17 Yusə də ŋwè nè yi ye-a bə Krɛst mvwe' mò'fis fana ye də yi mok ŋwè nè fi, bum sè zəm a cà gesə lo laŋ, bum pwe' mok sè fi pumm. 18 Bum yè'sə pwe'fo' fàak Nwì. Nwì anə tɛs ŋkèŋ vesiwèŋ ndzə bohòKrɛst, nə fa ves fàak sè ngòtirə lòfa bwìŋ mvè'nè yi

tesgè ñkèñ sè. ¹⁹ Nwì à gù càsə fàak ye ndzə bohòKrest. Yi à ka bum sè bup sè wo à gùu sè mətuhù wo mok tsərə naan fe'lə. Fana yi a fa ves fàak sè ñgògù bùu mok wèen riñ mvè'nè yi tesgè ñkèñ bə bwìñ sè. ²⁰ Vèes yè', vès tə mvwe' kùu Krest fana Nwì sə cep casə fa bwìñ bohòvès anə. Ncèp nè ñgòtsə' fa bwìñ nə də, vès sə ləñ bwìñ də wo və ya bə Nwì wèen tes ñkèñ. ²¹ Krest ànə ka bup gu yuk, Nwì nə gu busə yi bup bùu tu bwìñ də ya ñga vesùwèen ye kəkùrə nsàp nè Nwii ye.

6

Pol Tsə' Mvè'nè Yi Yə Ngə'

NgòGù Fàak Nwì

¹ Mvè'nè vès sə fà' ves Nwì wèñ mvwe' mò'fis fana vès sə ləñ wen də kà də wèen me'rə bònəm nè Nwì a fa wen nə də nà'a ca lo ñgwàñ duk.

² Yusè Nwì a cèp yi yè' də,

<<Ghà nè mvək à kùrə,

Mù yuk fa wen yusè wèñ sə ləñ,

Mù tesə wen nùmbu nè mù à nònşə ñgòfa wen lùñ.>>

Mù tsok fa wen yàm sè' də mvək nè kəkùrə nə ñga'a yè'e, nə ye sè' də nùmbu nè Nwì à nònşə ñgòfa wen lùñ nə sè' ntinə. ³ Vès sè vès bùu Nwì, vès ka dzəm ñgònònşə fa ñwè nəmòk yumok sə mandzəə yi co yi kə lə'rə bə zen dzəm, ya ñga bwìñ kà fàak avès sə liñ sè bup to fa.

⁴ Vès kogè ntum ñgònitsə' də vès ñgàa fàak Nwì. Vès kogè ntum vè'nə ñga vès sə yə ñgə' nə ye ñga vès jìñ, nə ye ñga yumok sə ghak

ves sè' pwe'. ⁵ Ghà nè wo sè lèp ves, bə ghà nè wo nisè ves ndapndzəm, bə ghà nè bwìŋ pwe' johò tse' ves. Mok ye mali sè' ghà nè vès sè fàk nè tiŋ ndùrè, bə ghà nè vès nònòon nca, nè ye bə ghà nè vès cu njè sè'. ⁶ Vèes nìtsè'gè də vèes ngàa fàak Nwì bə mandzè nè də vèes cugè ncu nè nà'a rərəŋ, vès sè riŋ bum sè Nwì sè bəbɔŋ, vès sè ko ntəm, vès sè gù bòn bohòbwìŋ, vès sè yuk bohòYòŋsè nè Rərəŋ nè, fana nè sè dzəm bwìŋ bə ntəm nè mò'fis sè'. ⁷ Vès sè cèp megu yusè yà'a zìnə, nè sè gù fàak Nwì bə nàan sè ye sè. Mùm̀vè'nè ncu àvès nè rərəŋ vè'nə fana yà' ye co də vès bəhə tse' bum màk dzè'e Nwì sè bo ma màk bə ma ŋkwìp ba fo'. ⁸ Ghà mòok ye bwìŋ sè wəp ves də vèes bùu Nwì, ghà mòk wo koksə ves marè'tu. Wo sè cèp bəp bə liŋ avès. Wo sè ci' fa ves mvwès sè', ghà mòk wo kwasə ves. Wo sè jəŋ ves co ngàa cì' mvwès ŋga vès sè cèp zìnə. ⁹ Wo sè jəŋ ves co bùu sè wà, ŋga liŋ avès a yuhu lòma nè fòpwe' laŋ. Vès sè swirə kpɛ, nè sè cum mali fo' ŋwum. Wo sè taksə kɛ'ca ves vè'nə, vès kà sè' kpɛ. ¹⁰ Ntəm sè yaan ves wùriŋ, vès sè tse' mali kwəkwa sè'. Vès ye ngàa jìŋ, nè sè gù bwi bùuŋ ngàa ghàk. Bwìŋ sè ye co vès ka yumok tse', ŋga bum sè Nwì à gù pwe'fo' yàvès.

¹¹ Haama ŋge' am bùu Korè wèŋ, vès a cèp bohòwèŋ, nè kà yumok swìhì lok fàk, vès a muk tosə fa wèŋ ntəm avès pwe'. ¹² Wèŋ sè tsərə-a də yumok cu mali fo', ye də yà' cu ma sè ntùè wèŋ, ka bohòvès yeŋ. ¹³ Mù cèp bohòwèŋ co mù sè cèp bohòbwe am; ye də ngògù də ya bum sè ye ma lòon fo' yəyərə fana wèŋ muk tosə ntəm

awèŋ sè' ve'nə.

Bum Sè Yà' Ka NgòTòrə Boŋ

¹⁴ Kà də ŋwèe be'lə bə ŋwè nè yi ka Nwì riŋ də bə nà'a sə ɣu yumok duk. Busə aco bəŋ bə bɔp tse' yè'sə nsəp ŋge' yà? Kènə aco mareŋ bə mandzəm ye ŋge' anə va? ¹⁵ Yusə Krest tse' be'lə yà' fo' bə ŋkum ze', yè'sə yà? Kènə də ŋwè nè yi dzəm Krest bə nè yi ka Krest dzəm, wo tse' be'lə yà? ¹⁶ Aco ndap Nwì tse' yà sè yà' ye cù mò'fis bə tàap rùm ε? Mù sə cèp ve'nə bùsə vesùwèeŋ ndap Nwì nè yi cu ŋwəm nə. Yè'e yusə Nwì nə à cèp də,

<<Mù nə ci lak mɔŋgorə wo, nə cum vesiwèŋ; Mù nə ye Nwì àwo fana wo ye bùm am.>>

¹⁷ <<Ye də a bəboŋ də wèeŋ tesə ɣesə mɔŋgorə wo anə, nə ye yàwèŋ zok,

Cèp ve'nə Tà.

Wu tesə cu ve'nə, wù kà yumok sè yà' ka rəreŋ yeŋ jwèŋ,

Fana mù nə jəŋ weŋ.

¹⁸ Mù nə ye tè' àwèŋ, fana wèŋ ye bwìŋ yàwèŋ bwe am sè ndzə vèə mù.

Cèp yè'sə Tà Nwì nè yi tse' bum pwe' yi nə.>>

7

¹ Ŋge' am wèŋ, yà'a bum sè Nwì a kàk fa vesùwèŋ sə, ye də vesùwèeŋ cuk fis mak bum sè aco yà' ɣu bɔpsə ŋgùpni' kè yòŋsəə avès àle pwe'fo'. A ɣu ve'nə ya ŋga vesùwèeŋ sə kuk kok bə mandzè nè rəreŋ bùsə vesùwèŋ sə wəp Nwì.

Pol Tsè' Fa Bùu Korè Wèŋ Də Yi Sə Kwa Bùu Tu Yà'wèŋ

² Wèŋ kotse' ves sə ntùù wèŋ bùusè wèŋ rì də vès a ka ɲwè nəmòk bɔp ɣu; vès a ka ɲwè nəmòk ɣu bɔpsə, nə kà yu ɲwè nəmòk sè' bòrè jə. ³ Ka də mù sə cèp yè'sə ɲgònaaŋ bɛŋ mòk mətuhù wèŋ yeŋ. Mù à tsè' fa weŋ fa' laŋ də wèŋ cu sə ntùù vès, a dzəm ye kɔu bə lùŋ. ⁴ Mù rì də wèŋ tse' ntum nè ɲgòyù mandzè Nwì. Mù sə kumɲgùŋ bùu wèŋ anə sè'. Mvè'nè yà'a ve'nə fana mù sə yə-a sè ɲgə' fana ntum àm sə ye fifi, mù sə kwa sè' wù kà fùk.

⁵ Mvè'nè vès à kè dzèŋ mvwe' nze Màsìdoniyà fana vès à ka fifi tse' lok. ɲgə' à ye ma nè fòpwe', bwìŋ sə kuəm bə mok wèŋ, wuə ye sə ntùù vès anə sè'. ⁶ Fana Nwì nè yi fisə fagè ɲwè ntum ghà nè yumok sə bɔp yi nə fisə fa ves ntum avès. Taitòs ànə kə dzeŋ fana ntum fi ves. ⁷ Ka də vès a kwa mègù bùusè də yi à kè tsèŋ ves yeŋ. Vès a kwa mvè'nè yi à tsè' fa ves mvè'nè wèŋ ànə ɣu yi fana ntum nje ye cəcuŋ yà'a sè'. Yi à tsè' ves də wèŋ sə dzəm ɲgòyə mu ve'ɛ wùriŋ, nə ye mvè'nè ntum a yaaŋ weŋ, nə ye fe'lə bə mvè'nè wèŋ sə dzəm ɲgòtəəŋ fa mu gèm. Bum yè'sə pwe' a gù mu ɲga'a mù sə kwa ghaha ghaha.

⁸ A ye-a sè də ɲwàk nè mù à còm fa weŋ fa' nə a fa ntum awèŋ ɲgə' fana mù sə kà də mù ànə riŋ-a bwèrɛ mù ànə kà nà' còm duk. Mù ànə duk-a ve'nə sè laŋ bùusè də mù à yə də ntum awèŋ sə fa weŋ ɲgə' mvək momjo, ⁹ mù sə kwa ɲga'a yè'e ve'ɛ wùriŋ. Ka də mù sə kwa bùusè də mù a gù ntum yaaŋ weŋ yeŋ, mù sə kwa bùusè də yaaŋ

ntum àwèŋ nə a gù wèŋ, wèŋ nə kupsə mandzè awèŋ nə. Nà'a nsàp yaàn ntum nè Nwì dzəm nə. Ye də vès a ka wèŋ yumok gu bəpsə fa lok. ¹⁰ A ye-a ŋga ntum yaan ŋwè bə mandzè Nwì, yà' gù ŋwè yi kupsə mandzè ye, nə tse' lùŋ fana ye də yumok ka fo' bəp. Yaàn ntum nè nà'a nsàp nè nzeŋgòn nə jə vègè ye kpə. ¹¹ Wèeŋ kuk ja'a na yàwèeŋ yusè yaan ntum nè bə mandzè Nwì nə a gù fa wèŋ è. Nà' à gù wèŋ, wèŋ jəŋ yusè mù còm fa wèŋ bə zeŋ sə guŋŋ. Nà' à gù, ndaanwè pwe' fiŋ ncù, nà' gù wèŋ, wèŋ jok; nà' gù, wə ə ko wèŋ; nà' gù, wèŋ dzəm də wèeŋ ye fe'lə mu sèmok; nà' gù wèŋ ŋgòye guŋŋ bə mandzè nè nà'a zìnə nə; nà' gù wèŋ, wèŋ sə guhu tsə'rə bum pwe' ŋgòye mok bəboŋ. Wèŋ a gù tètè nə kà bəŋ mətuhù wèŋ mok tse' fe'lə.

¹² Mù ànə com fa-a wèŋ ŋwàk ànə sè ve'nə fana yusè guŋŋ sè yà' ànə gu mu ŋkuŋ mù còm ŋwàk nə à ka bùu ŋwè nè wo gù yi bəp nə kè də bùu ŋwè nè yi ànə gu bəp nə yi nə yeŋ. Mù à còm nà' le ŋgògù wèŋ də wèeŋ reeŋ mantombii Nwì, məm̀vè'nè wèŋ a fa ni' awèŋ bohòvès sə. ¹³ Yà'a yusè vès à yə fana yà' gu ntum boŋ ves ve'ε wùriŋ sə. A ka yà'sə megu, vès a kwa m̀vè'nè Taitòs à tsè' fa ves kwəkwə nje m̀vəsə wèŋ à gù yi ni' wes yi yà'a sè'. ¹⁴ Mù à sə kum ŋgùŋ bə liŋ awèŋ bohòyi də wèeŋ bùu sè bəboŋ wùriŋ fana wèŋ a gù cùu am sə kà wà cà. Yusè mu tsè' fagè wèŋ pwe', mù ka wèŋ mwès ci' yuk fa, fana yà' nə yəəŋ nə sè' ve'nə də m̀vè'nè vès à tsè' Taitòs də wèeŋ bùu sè bəboŋ, a zìnə. ¹⁵ Taitòs nə dzəm wesə wèŋ mok nsàp nè

bə jòn, mvè'nè yi tsərə mvəsè yi à kə yə wəŋ, wèŋ yuk yi, nə le' tse' yi bo ma ba, nə sə wəp yi vɛ'ɛ wù kà fùk. ¹⁶ Mù sə kwa yàm sè' wù kà fùk bùusè də aco mù naaŋ tu am bohòwèŋ, nə kà yumok mok tsərə.

8

Fəfa Nè Nà'a Bèboŋ BohòKrətèŋ Wèŋ

¹ Bwema avès, vès dzəm də wèŋ riŋ mvè'nè bòvèm nè Nwì a yəəŋ mʉmvwe' coos sè mvwe' nzenɡòn Məsìdoniyà sə. ² Nɡə' nè wo à yə, à mùmsə wo vɛ'ɛ nsàp nè bə ŋɡuì'. Yà' ànə ye-a sè vɛ'nə fana wo tse' mali kwəkwa sə ntuu wo anə wùriŋ. Ghà nè wo ànə cum bə jìŋ nèbʉp fana kwəkwa nè sə ntuu wo nə tesə kok və bə nsàp fa mbo mòk vɛ'ɛ nè wù kà fùk. ³ Aco mù keŋ də wo à ka yusè aco wo fa yà' fa meɡu, wo à fa nə ghak casə. Wo ànə sə fa vɛ'nə ŋga ŋwè nəmòk ka wo yi sè duk. ⁴ Wo à leŋ ves, nə leŋ gwərə ves vɛ'ɛ zinə də wo dzəm ŋɡòye sè' sə mvwe' fàak bùu Nwì wèŋ yè'sə, nə fa ŋɡòtesə bùu Nwì wèŋ mok sè'. ⁵ Yumok sè vès ànə ka tsəm də aco yà' ye vɛ'nə tsəm ànə ye də, wo à fa to ntòni' awo bohòTà Jisòs ŋkuŋ nə fa. Wo à fa ni' awo sə bohòvès sè' mvè'nè Nwì dzəm.

⁶ Ntʉm a bòves bə fa-mbo bùu Məsìdoniyà wèŋ nə vɛ'ɛ wùriŋ fana vès duk də vès tum Taitòs ŋɡòkə jə vè fəfa ma nè njàwèŋ nə. Yi ànə cep to bohòwèŋ yi ŋkuŋ ntʉm awèŋ boŋ ŋɡòfa yumok fana vès də yi kə ɡʉ mesə fàak sè bèboŋ yè'sə sè' yi nə. ⁷ Vès rì tse' wəŋ bèboŋ də wèŋ nsàp bù nè wèŋ yegè mantombì bə

bum ηκùυηητèη. Mù rì də wèη sə fa ntum awèη bohòJisòs ηκùυηητèη. Wèη rì ηγòtsòho fa bwìη ncèp nè Nwì nə, wèη rì bum sè yà'a ma nè bohòNwì, wèη rì ηγògù fàak Nwì bə ntum nè mò'fis, fana wèη dzəm ves sè' bə ntum nè mò'fis. Mvè'nè bum yè'sə vɛ'nə fana vès sə kùk də wèèη ye li mantombi bə nsàp fàk nè bəboη nè'nə sè'.
⁸ Ka də mù sə fa ηàη də wèèη nè gu tsoη vɛ'nə yeη. Mù sə fù'rə ja'a fàk àwèη nə bə sè bùυ mok wèη, ya mu riη mvè'nè dzədzəm àwèη cu sə. ⁹ Wèèη tsərə a nsàp bòvəm nè Tà Jisòs Krest ànə tse' nà'a è. Yi ànə ye ηgà ghàk, nə bùυ ηgà jìη bùυ tu awèη. Yi à gù vɛ'nə də ya wèèη bùυ ηgà ghàk bùυ jìη ye nə.

¹⁰ Fana ntip njàm nè aco mù fa weη bə bum yè'sə a də, bə lùmηgòη nè nà' a cà lònè'e, wèη à fa to wèη, nə tse' to ntum nè ηγògù vɛ'nə sè' wèη. ¹¹ Ye də a bəboη də wèèη gu mesə yà'. Wèèη gu mesə yà' sè' bə ntum nè kwəkwa, màm vè'nè wèη ànə sə kwa to ηγòcèp də wèèη nè gu nsàp yumòk vɛ'nə sə. Wèèη fa màm vè'nè wèη tse'. ¹² A ye-a ηga ntum nè ηgòfa nə yo fana Nwì jəgè ye yusè ηwè tse', ka də yi dukgè də ηwèè fa yusè nà' ka tse' yeη. ¹³ Yusè vès sə dzəm sə, ka də wèèη ye ηgə' ηgòfa wùriη ya bùυ mok wèèη ghak bə zeη yeη. Vès dzəm də bwìη pwe' tse' yəyərə. ¹⁴ Wèη tse' ηga'a yè'e ηκùυη fana wèèη fa bùυ sè wo sə jamə, ya numbu mòok ye ηga wo tse' bwì ηκùυη fana wo fa bwì weη yusè wèη sə jamə sè'. Yà'a màm vè'nè ndaanwè pwe' nə tse' yəyərə sə. ¹⁵ A ye vɛ'nə fana yà' ye mvè'nè wo à còm də, <<Nwè nè yi ànə kap

ηκùυη, à ka ηκùυη lèlà tse'; ηwè nè yi ànè kup ye momjo, kà momjo lèlà sè' tse'.>>

Bùu Sè Wo Nè Kə Jəη Fəfaa Sè Lak Korè Sə

¹⁶ Vès kwasə Nwì vε'ε wùriη bùusè yi gù Taitòs ηgòtse' ntum nè ηgòtesə weη sè' co vès. ¹⁷ Vès à də yi kə ye weη fana yi dzəm, nə sə kwa ηgòtesə ye sè' fana yi fuhə ηgòlòo nə kə ye weη. ¹⁸ Vès sə tumsə be'lə yi bə moma mòk nè coos pwe' jəgə yi co ηwè bùusè yi tsòhogə Ntirè nè Bèboη nè bèboη wùriη. ¹⁹ Mòok sè' də a cokfis ηwè ènə coos sə, də venəwèeη gi lo ηgòjə lòbum sè wo a fa sə mvwe' lak Jòrosalèm. Fàak yè'sə nə kuksə liη Tà fana nə niη tsok fa bwìη də vès tse' kwəkwa ηgòtesə mòk bə mòk. ²⁰ Mvè'nè vès sə tumsə wo vε'nə fana vès tsəm də cèp cùu nə kà bə mvè'nè vès sə kotse' nsàp mbàm nè wo a fa wùriη ènə tesè. ²¹ Vès sə lap mandzè nè ηgògù yusè yà'a bèboη m̀̀lisè Tà nè ye m̀̀lisè bwìη sè'. ²² Vès sə tumsə lòwo bə moma àvès mòk sè̀̀mok. Vès a m̀̀msə yi, nə ye də yi ηwè nè yi tse' ntum nè ηgòfàak. Nga'a nè yi a rì tse' mok bèboη də wèη tse' ntum nè ηgòfa fana yi sə ghaha, ghaha ηgòtesə. ²³ A ye-a nga bùu mok cu sè wo ka Taitòs riη fana mù dzəm ηgòrɛηsə də yi ηwè nè a fàkgè vesi ηgòtesə weη. Bwema mok sè yi sə gi bə yà'wèη yà'a yàwo bùu sè a tum wo coos. Fàak sè wo sə gùu sə sə gù də liη Krɛst kuk. ²⁴ Ye də wèeη niηtsok fa wo də wèη dzəm wo. Wèeη gù wo vε'nə ya nga coos mok sə rɛeη bə zeη, nə riη sè' də vès kumgè ηgùη bùu wèη nga a zìnə.

9

Ntip Nè NgòFùhu Nònsə Fəfa

¹ Anə ye co mù kà wən bə nzak nè ɲgòtesə bùu Nwì wèn còm fa yiskok. ² Mù duk ve'nə bùusè mù rì mvè'nè wèn tse' ntum nè ɲgòtesə nə laŋ. Mù a kumɲgùŋ bə liŋ awèn bohòbùu Màsìdoniyà wèn ve'ε wùriŋ. Mù a tsè' wo də wèn bùu Gris wèn à fùhu ɲgòfa laŋ, ye jəŋ bə lùmɲgòŋ nè nà' à cà nà'a. Fana ntum àwèn nè ɲgòfa ànə a yəmsə bwìŋ lo ɲkùuŋ. ³ Mù sə tumsə lòbwema yè'e wèn ya wo ja'a də wèn fùhu bə mbàam awèn pap laŋ, mvè'nè mù a tsè' fa wo də wèn à fùhu laŋ sə àlɛ. Mù ka dzəm də yà'a kə bùu tesə də mvè'nè mù à sə kùm ɲgùŋ bə liŋ awèn sə mvwès dzəm. ⁴ A ye-a ɲga bùu Màsìdoniyà mok wèn vè venəwèn, nə kə ye də wèn ka ntòfùhu fana marè'tu nə ko ves ve'ε wùriŋ. Bùsə mù kùmɲgè ɲgùŋ bə liŋ awèn sə, nə kà wəp. Mù ka-a ma njàwèn sè cèp, wèn riŋ də marè'tu nə ko wən sè'. ⁵ Nà'a njo nè mù tumsə lòbwema yè'e wèn də wo lo to mantombì, wo ja'a də yusè wèn à kà' də wèen nə fa sə, wèn a fa wes yà' laŋ. Də ya wèen fa bə kwəkwa, a kà də wèen fa bə ɲàŋ duk.

⁶ Wèen kà swì də, ɲwè nè yi bì-a momjo, yi nè kúp sè' momjo. ɲwè nè yi bì-a ye ɲkùuŋ, nè kúp sè' ɲkùuŋ. ⁷ Ndàaŋwè pwe' fa yusè yi tsərə kok sə ntùu yi. Kà də ɲwèe fa bə ntum nè rərwi' kè bə ɲàŋ àlɛ' duk. Nwì dzəmɲgè ye ɲwè nè yi fa bə ntum nè kwəkwa. ⁸ Aco Nwì fa casə to wu bum məm̀vè'nè wù sə tsəm sə. Aco yi ɲu to wu, wù tse' yusè wù dzəm pwe', nə ɲu mali wu, wù

tse' mok co wù gũ fàak sè bèboŋ bæ zen wùriŋ.
 9 Nwàk Nwì sè cèp bæ nsàp ñwè ànə də,
 Yi fagè ñgàa jìŋ wèŋ nduk nè nduk,
 Ntəm ye nè ñgògũ bèboŋ nə nè kà kupsè yu'.
 10 Nwì nè yi fagè ñgà fàk nzum ñgwii bum, nə
 fa beŋ də bwiiŋ zũ, a yi nè yi nə yamsə fa weŋ
 ñgwii bum sə pwe' ya wèeŋ bi yà', fana yi nə gũ
 yà', yà' kuk sè'. Yà'a mvè'nè fa-mbo nè wù sə
 fa nə nə tesə bwiiŋ ñkũũŋ sə. 11 Yi nə gũ weŋ,
 wèŋ sə tse' bum ya ñga wèeŋ sə fa mbo nùumbu
 pwe'. Ya ñga bwiiŋ ñkũũŋ nə kwasə Nwì bæ bum
 sè wèŋ a fa càsə wo yà' ndzə bohòvès sə. 12 Ye
 də mvè'nè wèŋ sə fa ve'nə fana wèŋ sə tesə bùũ
 Nwì sè wo sə jamə, nə sə gũ bwiiŋ ñkũũŋ sə
 kwasə ghaha Nwì ghaha sè'. 13 Mũmvè'nè wèeŋ
 fa fana yà' niŋtsok fa bwiiŋ də wèŋ sə dzəm
 ñgògũ yusè ntirè nè bèboŋ nə sə duk fana wo
 kuksə Nwì bùũsè wèŋ a fa. 14 Yumòok sè' də wo
 nə dzəm weŋ wùriŋ, nə leŋ Nwì mətuhù wèŋ
 bùũsè wo yə də wèŋ tse' bèbo nè Nwì nə sə ntũũ
 wèŋ ñkũũŋ. 15 Vesùwèeŋ kwasə Nwì bæ fəfa ye
 nè kaco cù cep to nà' yeŋ ènə.

10

Pol Sə Tsè' Rensə Fa Bwiiŋ Də Yi Nğà Ntum Jisòs Zìnə

1 A mù Pol, yusè mù sə də mũ cep ñga'a yè'e
 sə tesə sə vèə mù. A mù nè wo dukgè də mũ
 ye vesùwèŋ si bæ si fana mù ye fùè, anə ye ñga
 mù lògesə fo' fana yusè mũ còm fa weŋ ye bæ
 ñàŋ nə. Mù leŋ weŋ bæ liŋ Jisòs nè yi ñwè nè
 gəe' nə ve'e wùriŋ də, 2 kà də wèeŋ gũ co də

mɔ vèə, mù cep bohòwèŋ bə ñaŋ ðək. Mù rì də mɔ nə cep li bə ñaŋ bohòbùu mok ŋga mù vèə. Mɔ nə cep bə ñaŋ anə bohòbùu sè wo sə tsəm də mù sə gù fàak am sə ŋgòtse' swe' co bùu sè sə nzeŋgòŋ fàkgè yà'a wèŋ. ³ A zìnə də vès cu sə nzeŋgòŋ bə ŋgùpni', megu də a ye ŋga vès sə lù ves nsàp bù ànə fana vès kà bə ñaaŋ ŋgùpni' avès sə lù. ⁴ Bum mà' dzè' sè vès lù bə zeŋ sə, ka sè sə nze yeŋ. A sè Nwì, sè yà' tse' ñaŋ wùriŋ. Aco yà' ghak ŋkərə bùu sè wo sə bəŋ Nwì sə nzeŋgòŋ fəŋ nə. ⁵ A yà'a də vès kùəmsə màkgè nsàp ŋkərə nè wo tse' nà', nə sə dzeŋ ŋgòrì Nwì, nə ye bə yusè yà' tse' nènì' pwe'. Vès jə fa lògè nsàap tsətsərəə yà'sə bohòKrest co ŋgàa ndapndzəm, də wo yuk bohòyi. ⁶ Ghà nè mù rì fis wes bùu sè wo yù bum sè mù ànə com fa weŋ mətsetsə'rèə wèŋ fana mà taksə bùu sè wo sə kà yàwo yà' yùsə.

⁷ Wèŋ kuk ja'a yusè yà'a jəja. A ye-a ŋga ŋwè nəmòk sə tsərə də yi ŋwəə Krest fana ŋgèŋgàŋ riŋ tse' də vès sè' bùu Krest anə co yi. ⁸ Kàmòk mù sə kum ŋgùŋ bə ñaaŋ sè Tà a fa ves sə lələ. Wèŋ riŋ də yi fa ves yà' ŋgògɔ weŋ bə zeŋ də ya wèŋ kuk lo mantombì, ka də ya vès soŋ mak weŋ bə zeŋ sə nze yeŋ. A ye-a sè də mù sə kùm ŋgùŋ ve'nə fana marè'tu nə kà mɔ bə zeŋ ko. ⁹ Kà də wèŋ tsərə də mù còm wəpsə mègù weŋ bə ŋwàk ðək. ¹⁰ Mù ðək ve'nə bùusè bùu mok wèŋ sə ðək də, mɔ còmɡè ma ndzə ŋwàak, ncèp àm gɔŋ nja wùriŋ; mɔ vè bə tu am fana wo ye ŋga mù mègù mɔbwes ŋwè ŋgwàŋ, yusè mà sə cep sə yà' kà bə ñaŋ ye lok. ¹¹ Nsàp bù

ànə wèŋ riŋtse' də yusè vèes còm tumsə lògè yà' ndzə ɲwàak sə mègù sè' yusè vèes vè-a bə tu avès, vès gu sè' ve'nə.

¹² Bùu mok wèŋ cu sè wo gùgè ni' awo də ya wo ye co bùu sè ghaŋ wùriŋ. Kaco vès baŋ to ntum, nə fu'rə to ni' avès bə bùu yà'sə yeŋ. Wo fùhugè ni' awo sə megu bə yusè wo tsərə kok yà' sə ntùu wo. Wo fùhu ve'nə fana yà' sə ye də wo jì ɲkərə. ¹³ Bohòvès yàvès fana kaco vès sə kum ɲgùŋ ɲga vès ka yumok sè yà'a kəkurè sè co vès fùhu ni' avès bə zeŋ tse' yeŋ. Vèes fùhu yàvès bə fàak sè Nwì a cì' nònşə fa ves sə. Wèŋ bə tu awèŋ sè' fàak sè yi cì' fa ves sə mamòk. ¹⁴ A ye-a ɲga vès sə kum ɲgùŋ bohòwèŋ ve'nə fana yà' kà co də vès ànə ka weŋ ntòriŋ yuk ye; vès ànə kə tseŋ to weŋ bə Ntirè nè Bèboŋ nè Krèst nə fa' vès. ¹⁵ Vès sə kà ɲgùŋ bə fàak sè a gù yà' bùu mok wèŋ kùm. Nsàp kùmɲgùŋ ànə ka sè mvwe' fàak sè Nwì a cì' fa ves sə yeŋ. Vès tsəm də mvè'nè wèŋ sə fa ntum awèŋ bohòKrèst nə, nə sə kuk lo mantombì yà'a fana yà' gu ves ɲgòfàk ghaha lòmantombì mʉtsətsə'rə wèŋ sè'. ¹⁶ A ye ve'nə fana vès tsoho lo Ntirè nè Bèboŋ nə mvwe' lak mok sè yà' sàp càsə yàwèŋ yà'sə, nə kà ɲgùŋ bə fàak sè ɲwè nəmòk à fàk nònşə lòyi sə kùm. ¹⁷ A ye-a ɲga ɲwè nəmòk dzəm ɲgòkùm ɲgùŋ fana yi kum bùu Tà Nwì. ¹⁸ Busè ɲwè nè Tàa duk də nà'a kəkurè fana wo jəŋ ɲgèŋgəŋ co ɲwè nè bèboŋ; ka ɲwè nè yi cèp yi bə cùu ye də yi ve' nà'a yeŋ.

11

Njo Nè Pol Sə Te' Fa Krətèeŋ Sə Lak Korè

¹ Mù dzəm ɲgòcèp muncèp ləm, fana mù lɛŋ weŋ ɲgòkontum, nə yu'rə fa mu momjo. ² Mù dzəm ɲgòcèp ve'nə bùusè mù dzəm weŋ nsàp nè wèeŋ me'rə-a mu, nə yuŋ lo ɲwè nè zok fana ntum yaan mu wuriŋ. Nwì a fa mu nsàp dzədzəm ènə bohòwèŋ anə yi fana mù sə wa weŋ wuriŋ. Wèeŋ co wà'ɲgwèŋ mòk nè yi ka ɲwəmbam riŋ, nè mù a duk də mu nə guse fa megu yi bohòŋwè nè mò'fis; ɲwè ànə Krèst. ³ Wuhə sə ko mu də kàmòk mɲè'nè no ànə bòrə ɲwà nè wo to yi də Iif bə ɲkərè fana aco wo jipsə tu awèŋ, fana wèŋ swi ɲgòfa ni' awèŋ bohòKrèst bə ntum nè mò'fis. ⁴ Mù riŋ də ɲwèe kè tsòho fa-a weŋ Jisòs mòk nè zok fana wèŋ dzəm gesə fa yi nà' sè'. A ye-a ɲga wo kè tsòho fa-a weŋ bə liŋ yòŋsə mòk nè zok fana wèŋ dzəm gesə nà' sè'. Wo kə tsoho fa-a weŋ Ntirè nè Bèboŋ mòk nè zok, wèŋ dzəm nà' sè'. ⁵ Mù tsəm də mu sè' ɲwè nè ghaŋ co bùu sè wèŋ sə jə wo co ɲgàa ntum sè ghaŋ yà'sə. ⁶ A ye-a sè' də mu kà cù cèp kwè rigè fana mù ka ləm yeŋ, mù rì bum sè Nwì yo. Vès a tsè' fa weŋ bum yè'sə pwe'fo' kè' ɲkàunntèn laŋ.

⁷ Ghà nè mù à tsòho fa weŋ Ntirè nè Bèboŋ nè Nwì nə, mù à ka də wèeŋ lak mu fo' mbàm duk. Mù à jə lònì' àm sə nze də ya wèeŋ ye yàwèŋ matsə; ye də mù à gù yà'sə bɲp à? ⁸ Ghà nè mù à sə fàk bohòwèŋ, sə lak mu coos mok sè zok; aco mù duk də mù à sə yè wo ɲgòtesə weŋ. ⁹ Ghà nè vesùwèŋ ànə ye sə, nùmbu nè mu jamə

yumok fana mù kà wen̄ ɲgə' sè fa lok; bwema sè wo à tesə mvwe' nzen̄gòn Màsìdoniyà yà'a à fa m̄ yusè mù sə jamə yà' pwe'fo' wo. Mù à sə jə ɲkərè də m̄ kà wen̄ ni' nìrè, m̄ nə sə kərə mali də m̄ kà wen̄ ni' sè' nìrè yuk. ¹⁰ Zìnə nè Krèst nə cu sə nt̄ù m̄, m̄ nə kum mali ɲgùn vɛ'nə mvwe' nzen̄gòn Gris pwe'fo' m̄ nə kà ɲwè ni' nìrè, yu nəmòk nè co ɲwèe nə tsok fa m̄ də m̄ kà ɲgùn kùum nə kà ye. ¹¹ Mù à gù vɛ'nə yè'sə bùu yà? Wèn̄ tsəm də mù ka wen̄ dzəm à? Nwì riɲtse' də mù dzəm wen̄. ¹² M̄ nə sə ḡu mali mvè'nè mù sə gù ɲga'a sə, də ya ɲga m̄ nə se noɲsə ɲgàaɲ bùu sè wo sə nènì' sə jəja, nə sə duk də vesi wèn̄ fàk kùrəgè yəyərè yà'a wèn̄. ¹³ Bùu yè'sə wèn̄ ka ɲgàa ntum ye lok, wo ɲgàa bòrè bwìɲ, nə sə jəɲ ni' awo də ɲgàa ntum Krèst wèn̄. ¹⁴ Yè'sə ka yumok sè co yà' ḡu ɲwè mərə yeɲ, Satà bə tu, yi bèn̄gè masinjàa Nwì sè wo ɲgàa mareɲ sə. ¹⁵ Ye də a ye-a ɲga ɲgàa fàak ye wèn̄ gù bùsə ni' awo co ɲgàa fàak sè wo yàwo kèkùrè sə fana yà' ka yu məmərè ye. Wo nè kè lè nùu sè' mvè'nè wo sə fàk sə.

*Pol Fù'rə Ni' Ye Bə Bùu Mok
Sè Wo Sə Kùm ɲgùn*

¹⁶ Mù sə cèp fe'lə sèmok; kà də ɲwè nəmòok jəɲ m̄ co ləm duk. A ye-a ɲga wèn̄ jə m̄ vɛ'nə fana wèn̄ fa m̄ mandzè co ləm nə, ya m̄ kumɲgùn ɲjàm sè' momjo. ¹⁷ M̄ kumɲgùn vɛ'nə fana ka də Tà duk m̄ yi də m̄ cèp vɛ'nə yeɲ, mù sə cèp mègù co ləm. ¹⁸ Bwìɲ ɲkùuɲntèn̄ sè wo kùm̄gè ɲgùn bə gaɲ sè sə nzen̄gòn fɛɲ fana m̄ nə kum yàm sè'. ¹⁹ Wèn̄

tsəm də wən̄ tse' ŋkərè wùrin̄, fana bum ləm sè
 bwìn̄ gùgèə, wən̄ sə dzəm fa wo yà' bə kwəkwa.
 20 Nwèe tum kɛ'cà wən̄ ntum, wən̄ sə dzəm; wo
 sə fak zɹ swe' mətuhù wən̄, wən̄ sə dzəm; wo
 sə te' busə wən̄ mvè'nè yà' bòwo, wən̄ dzəm;
 wo kok təəŋ mətuhù wən̄, wən̄ dzəm fa wo; wo
 sam wən̄ bə bo mɹ sihi, wən̄ dzəm sè'. 21 A yà'sə
 də, a bohòmù yàm marè'tu bùusè mù à ka nsàp
 ŋàŋ nè ŋgògù to wən̄ yàm vɛ'nə nə tse'-a?

Mù dzəm ŋgòcèp fe'lə co ləm səmok. A ye-a
 ŋga ŋwè nəmòk cu nè yi də aco yi kumŋgùŋ bùu
 yumok fana aco mù kum yàm bùu zɛŋ sè'. 22 Wo
 sə duk də wo bùu Hibrù wən̄ à? Mɹ yàm sè' zɛŋ.
 Kè wo sə duk də wo bùu Izùre à? Mɹ yàm sè'
 mòk. Kè wo də wo ŋgwì bù Abrahàm à? Mɹ yàm
 sè' zɛŋ. 23 Kènə wo sə duk də wo ŋgàa fàak Krɛst
 ɛ? Mɹ sè' mòk. Mù ghak wo pwe'fo' mù. Mù sə
 cèp yè'sə mok co ŋgà ŋaŋ. Mù a fàk ghak wo
 gugun̄ mù, nə ni ghak wo bə ndapndzəm sè' mù.
 Wo à lèp ghak bə ŋkwès sè' mù fana mù swirə
 ghak wo kpɹ sè' mù nə. 24 Wo à lèp mɹ nsàp
 lèlèp bùu Jus wən̄ nè ŋkwès hum tɛ'-ncòp-vəke'
 nà'a kè' tàŋ. 25 Bùu Rumà wən̄ à lèp mɹ nsàp nè
 njàwo sè' kè' tɛ'; wo à tərə mɹ bə lɪs kè' mò'fis;
 ŋgwes à bwì kè' màk gèsə mɹ sə ndzəpè kè' tɛ';
 mù à naaŋ yiskok mɹ ndzəpè tètè nùm co, tsok
 rɛŋ kè' mò'fis. 26 Bə gì am sè mù à sə gì kɛ'cà sə
 pwe'fo', mù kuəp kpɹ mvwe' sè mantùŋ rwin̄, nə
 ye bohòŋgàa yè wən̄. Mù kuəp kpɹ bohòbùu lak
 am sè wo bùu Jus wən̄, nə ye bohòbù lakmvum
 wən̄ sè'. Mù a kuəp kpɹ mɹ ntòlak nə ye ŋgèa
 sè'. Mù kuəp kpɹ mvwe' ndzəp nè ghaŋ nà'a nə

ye bohòbùu sè wo duk bòrègè dè wo bùu Krèst yà'a. ²⁷ Mù à fàk, nè wo vè'ε wùriṅ. A kè' ṅkùuṅ sè m̄ kà lo m̄lisè m̄ gèsè tsok rēṅ; njè bēṅ sè yaṅ m̄, njè ndzəp sè yaṅ m̄ sè'. A kè' ṅkùuṅ sè m̄ sè taṅ cum njè, mbuəp sè ko m̄, m̄ kà cèk tse'. ²⁸ M̄ bwes non̄sə bum mok sè yà' ànə ye sè vè'nə fana ntum àm sè fa m̄ ṅgə' bə fàak am sè yà' cu lòkè' m̄m̄vwe' coos sè wèṅ sè'. ²⁹ Nwè nəmòok ye wòwo fana m̄ yuk ṅga ni' àm wo m̄ yàm sè'. Nwè nəmòok gbù ni sənə b̄p fana ntum àm yaṅ m̄ vè'ε wùriṅ.

³⁰ A ye-a dè m̄ kumṅgùṅ fana m̄ kum bə bum sè yà'a n̄tsè'gè dè m̄ ṅwè nè jì ṅàṅ sə. ³¹ Nwì nè yi tè'ε Tà Jisòs, sèsèfaa ye bə liṅ sè ye sè nè mvèsè. Yi rì dè m̄ sè kà yè'sə mvwès cì'. ³² Ghà nè m̄ à ye mvwe' lak Dàmaskù fana Govənònè yi à sè fàk bohòṅkum Aritàs nà'a à nòṅsə sojà wèṅ mvwe' ncùu ṅka' lak sè dè ya yà'wèṅ ko m̄. ³³ Anə geṅ bùu mok fis casə m̄ bə tətòo ṅka' mok sənə ṅkòk fana m̄ swirə.

12

Nwì Jəgè Yusè Yà'a Jì Nàṅ, Nə Ḡ Fàk Bə Zēṅ Sè'

¹ A ye-a sè dè kumṅgùṅ ka fàk tse' fana m̄ tse' ṅgòkum malì ṅgùṅ nə. M̄ nə cep ṅga'a mok bə lo sè m̄ yə, nə ye bum mok sè Tà a n̄tsè' fa m̄ yà'. ² M̄ rì ṅwè nəmòk nè yi krətèn, a ṅga'a luumṅgòṅ hum-ncòp-kwè nè wo à ko jə kok lòyi m̄m̄vwe' ntòbu nè nà' s̄p cāsə mok pwe' nə. Yi ànə lo-a mbwa bə ṅgùpni' jəja vè'ε kè dè yi ànə lo-a sè bə yòṅsè àlè', m̄ ka riṅ; Nwì rì bə

zen yi. ³ Mù rì də wo ànə ko jəŋ lo ŋwə ànə mɔ Pàràde. Mù ka sè' riŋ mali də yè'sə ànə ye bə ŋgùpni' jəja vɛ'ɛ kè də yi ànə lo-a sè bə yòŋsè àlɛ'; mù ka riŋ, Nwì rì mègù bə zen yi. ⁴ A kè dzèŋ mbwa, yi yuk bum mok sè kaco ŋwè cep to yà' yeŋ; yà' ye sè' də ŋwèe kà yà' cèp. ⁵ Bohòma nè tu ŋwə ànə fana aco mù kumŋgùŋ. Bohòma nè tu yàm fana kaco mù kumŋgùŋ yeŋ. Aco mù kumŋgùŋ lɛ bə bum sè yà' sə nìtsè' də mɔ ŋgà jì ñàŋ sə. ⁶ A ye-a ŋga mù dzəm də mɔ kumŋgùŋ fana yà' kà co nsàp kumŋgùŋ ŋwə ləm ye, bəusè yusè mɔ nə sə cep sə, yà'a zìnə. Megu də mɔ nə kà kum, bəusè mù ka dzəm də ŋwə nəmòok jəŋ mɔ co ŋwə nè ghaŋ bəu zen dzəm, yi jə mɔ lɛ co nsàp ŋwə nè yi à yə ŋga mù sə gəu, nə yuk ŋga mù sə cèp.

⁷ Mvə'nè mù à yə bum maŋgəŋgèeŋ yè'sə, Nwì à ka dzəm də mɔ koksə ŋkwèŋ, nə sə nɛni' bəu bum maŋgəŋgèeŋ sè mù à yə yà' sə dzəm. Fana yi nə fa mɔ yumòk nè nà à ye co njàk sòp tə mɔ ndzə ni'ì mù anə. Nà' ànə ye bohòmù anə co masinjà Satà, nè yi sə ləp mɔ də ya mɔ kà ni' sə nè. ⁸ Mù à lɛŋ fis bohòTà kè' tɛ', də yi jəŋ fis gɛsə nà' bohòmù anə fo'. ⁹ Yusè yi à cèp fəsə fa mɔ sə à ye də, <<Bòvəm nè ñàm nə a kùrə bohòwù anə laŋ. Bəsè ñaaŋ sè yàm sə gɔ wesəgè mvwe' sè jì ñaaŋ fo'.>> Ye də mɔ nə kum ŋgùŋ, nə kwa wùriŋ ŋga mɔ wòwo, ya ŋga ñaaŋ sè Krest sə ye sə ntəù mù anə. ¹⁰ Ye də a ye-a ŋga mɔ wòwo, bwìŋ sə yak mɔ, bum sə gəŋ ghak mɔ, bwìŋ sə gɔ mɔ bɔp, mù sə ye ŋgə' bəu Krest fana ntəm àm kà mɔ ŋgə' sə fa; bəusè mù rì də ghà nè mɔ

wèwo fana mù ye guḡuḡ.

*Ntum Yaanḡ Pol
BohòBùu Korè Wèḡ*

¹¹ Mù bùsə ni' àm ḡḡòcèp co ləm, ḡḡa ḡù mḡ wèḡ ḡkuḡ mḡ ḡu vɛ'nə; ḡḡa anə ye co wèḡ sə kwasə mḡ wèḡ. A ye-a sè də mù ka ḡwè mòk mù yeḡ, fana mù ka ḡwè nè maḡkwèḡ bohòḡḡa ntum awèḡ sè wo nsəp ḡjàwo zok yà'sə mù yeḡ.

¹² Ghà nè mù à ye vesùwèḡ yà'a, fana mù ko ntum, nə niḡtsok fa weḡ də mḡ ḡḡà ntum nè zìnə. Mù sə ḡu bum maḡḡəḡḡèḡ wùriḡ, mù sə ḡu bum mok sè yà' sə niḡtsə' mvək sè'; mù à ḡù fàak sè yà' tse' ḡàḡ sè' mḡḡḡorè wèḡ anə.

¹³ Yumok cu sè mù à ḡù bohòcoos mok wèḡ, nə kà weḡ yàwèḡ ḡù fa yo à? Mèḡù nè də ghà nè mù à sə fàkḡè vesùwèḡ co ḡḡà ntum yà'a, mù à sə kà weḡ ni' bə nzak mbàm niḡrè. Bə yà'sə, mù sə ləḡ weḡ vɛ'ɛ də kwək wè' wèḡ swi fa mḡ bə jòḡ ànə.

¹⁴ Wèḡ yeè, mù sə fàhu ḡḡa'a ḡḡòkè ke' yə weḡ səmok, nè kè' tɛ'. Mḡ nə kà weḡ ni' bə nzak mbàm sè' niḡrè; mù dzəm weḡ, mù ka bum awèḡ sè wèḡ tse' dzəm. Bweḡke' ka tse' ḡḡòləp fa bum bohòtè' awo wo yeḡ, tɛ' tse' ḡḡòlòksə fa bwe ye yi. ¹⁵ Mḡ yàm yəyərè ḡḡòbupsə yusè mù tse' pwe'fo', nə bupsə ni' àm sè' bùu tu awèḡ. A ye-a ḡḡa mù dzəm weḡ wùriḡ vɛ'nə, ye də wèḡ nə dzəm mḡ yàm momjo à?

¹⁶ Bùu awèḡ mok sə cəp bə liḡ am də, <<A zìnə də yi vèḡḡə, yi kà ves ḡḡə' bə nzak mbàm lɛ fa anə; meḡu də yi yà'sə mḡ limḡḡòḡ ḡwè nè tètè.

Vès rì tse' dā yi a zɛ lòtson swe' bə mandzè mòk bohòvès yè'sə laŋ. >> ¹⁷ Kàcò, a yè'sə bə nsàp nè fò? Bùu sè mù a sə tum wo bohòwèŋ yà'a, mòk à lim zɛ fuk ɲwè nəmòk à? ¹⁸ Mù leŋ Taitòs dā yi geŋ, nè tumsə be'lə yi bə moma mòk nà'a sè'. Wèŋ tsəm dā Taitòs ànə lim wèŋ à? Ves Taitòs nè tsərəgè nsàp nè mò'fis, nè sə gu bum sè' nsàp nè mò'fis, wèŋ ka ve'nə riŋ à?

¹⁹ Kàmòk wèŋ sə tsərə dā yusè vès sə cèp yè'sə vès sə lap bə zeŋ mandzè ɲgògù dā ya vès yəəŋ məlisè wèŋ co bùu sè vès bəboŋ àlɛ'. Hai' ka ve'nə yeŋ. Vès cèpgè mvè'nè Krest sə dzəm dā vès cep sə, mantombii Nwì. Nge' am wèŋ, yusè vès gùgè yà' pwe'fo', a yegè ɲgòtesə wèŋ. ²⁰ Wuə sə ko mɛ dā kàmòk mɛ nè kə tseŋ wèŋ, ɲga wèŋ ka nsàp nè mù dzəm dā wèŋ ye ve'nə nè yeŋ. Mù kà yàm bohòwèŋ anə mvè'nè wèŋ dzəm dā mɛ ye sə sè' yə. Wuə sə ko mɛ dā kàmòk mɛ nè kə tseŋ wèŋ ɲga wèŋ sə kùəm, mok sə waŋ bum bwìŋ, mok sə jok, mok ye ɲgàa wi' bə ɲgàa yàk bwìŋ wèŋ. Mok ye ɲgà caŋsè ncəncəŋ, ɲgàa nènì' nè ye ɲga bum ram bɛp wes pwe'fo'. ²¹ Wuə sə ko mɛ dā mɛ və-a fana marè'tu nè ko mɛ mantombii Nwì bùu wèŋ. Fana mù sə waŋ geŋ bohòbùu sè wo à gù bɛp, nè kà ntum awo kupsè. Mɛ nè sə waŋ bùu sè wo a gù yusè yà' ka rərəŋ yeŋ, nè sə ko sàhà, nè ye ncu nè bɛp nè anə ye co ɲwè kà ve'nə cu.

13

Pol Sə Tip Bùu Korè Wèŋ, Nə Soŋ Wo Ntu' Səmok

1 Nè'e nga'a nè kè' tɛ' nè mɯ nə kə kɛ' yə wɛŋ. Wo à còm ndzənə ɲwàk Nwì də, <<A ye-a ɲga wo jə vè nzak mətuhù ɲwè nəmòk, kaco nzak nə zɯ yɛŋ, tse'ɲga bwìŋ ba kè tɛ' àlɛ' dɯk də wo a yə bə lis awo ɲkɯŋ.>> 2 Mù dzəm ɲgòtsè' fa bùu sè wo à gù bɯp fa' mantombi yà'a yumok, nə ye bə mok yà'a pwe' sè'. Mù ànə cɛp bum yè'sə mantombi fa' laŋ, ghà nə mù à kə kɛ' yə wɛŋ nè kè' ba nà'a; fana mɯ nə cɛp mali yà' ɲga'a mɯvè'nè mù ka vesùwèŋ yɛŋ yè'e sèmok; də mɯ vè fe'lə mok fana mɯ nə kà ɲwè mè'rè. 3 Mɯ nə gɯ vɛ'nə bùusè wèŋ dzəm ɲgòyə yumok sè yà' sə nìtsè' də Krɛst sə cèp càsə bohòmù yi anə zìnə. Yi kà wɛŋ bə wòwo kotse'gè, yi nìtsè'gè ɲàaŋ ye mɯŋgorè wèŋ anə. 4 A lɛ zìnə də wo à tɛ'lə yi muntəəŋ bə jì ɲàŋ, nə ye sè' zìnə də yi cu bwìŋ ɲwəm sè' bə ɲàaŋ sè Nwì. Mɯmɯvè'nè vesiwèəŋ mɯwe' mò'fis, vèes jì ɲàŋ fana vèes nə cum ɲwəm sè' bə ɲàaŋ sè Nwì sə, nə kotse' wɛŋ bə ɲàŋ anə.

5 Wèəŋ mum vəəm awèŋ, nə ja'a-na də wèŋ sə fa mali ntəm awèŋ bohòKrɛst nə àlɛ. Wèəŋ riŋtse' də Krɛst cu sə ntɯù wèŋ, tse'ɲga wèŋ a mùm vəm awèŋ nə ye də wèŋ-a gbù məmumsè. 6 Vès tsəm də wèəŋ nə kùk ja'a ves, nə riŋ də vès ka yàvès gbù. 7 Mù lɛŋ bohòNwì də wèəŋ gɯ lɛ yusè yà'a nə ye kəkurè. Mù lɛŋ vɛ'nə fana yà' kà də ya vèes yəəŋ co ma nsàp yumok, də fàak avès sə lòmantombi dɯk. Yusè yà'a ca sə də vès dzəm də wèəŋ gɯ megu yusè yà'a bəbɔŋ. Vès dzəm vɛ'nə, ɲga a ye-a sè də yà'sə nə gɯ ves ɲgòyəəŋ co də vès gbù laŋ na. 8 A vɛ'nə

bùusè kaco vès gu yumok ngòtəhə lok zìnə yeŋ, vès tse' mēgù ngògù nà' lo mantombi. ⁹ A ye-a də vès wòwo nga wèeŋ yàwèŋ guguŋ fana vès kwa cèbùè. Yusè vès sə ləŋ Nwì bə zeŋ sə də wèeŋ foho təeŋ fe'lə rərəŋ sèmok. ¹⁰ Ye də mù sə còm fa weŋ bum yè'e nga mù ka ntòvə ve'nə ya nga mu vèə, mù kà də mu jə nàaŋ sè Tà a fa mu sə, nə kotse' weŋ bə bo sè guguŋ duk. Yi a fa mu nàaŋ yà'sə ngògù weŋ bə zeŋ də wèeŋ lo mantombi, ka də mu jəŋ lo weŋ bə zeŋ maŋkwèŋ yeŋ.

¹¹ Mù sə mèsə ɲwàk àm nə məm̀vək nè'e də bwema am wèŋ, wèeŋ cum bəboŋ. Wèeŋ te'e benə tsə'rə ncu àwèŋ, wèeŋ yuk yusè mù tsè' fa weŋ, wèeŋ cum cù mò'fis, wèeŋ cum bə fifi, fana Nwì nè yi tse' dzədzəm, nə tse' fifi, nə ye wenə wèŋ. ¹² Wèeŋ cepsə mòk bə mòk bə nsàp cècèpsè nè də wèeŋ mò'fis. Bùu Nwì sè wo cu feŋ sə cèpsə gèsə weŋ pwe'. ¹³ Mù ləŋ də bəbo nè Tà Jisòs Krest, nə ye dzədzəm nè Nwì nə ye bohòwèŋ. Mook sè' də wèeŋ cumcòn nsàp nè Yòŋsè nè Rərəŋ tse' nà'a.

Nwàk Nwì Ma Rùk Nè Fi
New Testament in Yamba

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Yamba)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

c475d5b3-da44-51cf-93ca-f255b72fe481